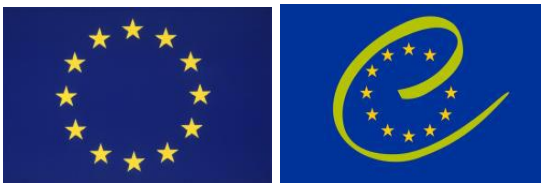
Biuletyn Europejski nr 1 (48)/2018*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne UE 5

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE 5

Cudzoziemcy 5

Ochrona środowiska 10

Podatki 10

Swoboda przedsiębiorczości 11

Zabezpieczenie społeczne 12

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 13

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ Od 1 stycznia 2018 r. przedsiębiorcy mogą sprzedawać w polskich sklepach owady jako żywność, o ile uzyskają stosowne zezwolenie od Komisji Europejskiej, zgodnie z nowym rozporządzeniem nr 2015/2283. Do 31 grudnia 2017 r. status prawny owadów jako żywności nie był jasny. Produkty te są obecnie wprowadzane na rynek jako „nowa żywność" (*novel food*), której wprowadzenie do obrotu wymaga unijnego zezwolenia.

▪ 5 stycznia 2018 r. Litwa zapłaciła grzywnę w wysokości blisko 28 mln euro nałożoną przez Komisję Europejską za demontaż 19-kilometrowego odcinka torów na Łotwę, z których korzystał koncern Orlen Lietuva. W październiku 2008 r. koleje litewskie zdemontowały 19-kilometrowy odcinek torów łączący Litwę i Łotwę. W efekcie Orlen został zmuszony do korzystania z dłuższej drogi, aby przewozić ładunki na Łotwę. W dniu 2 października 2017 r. Komisja Europejska, w następstwie skargi polskiego Orlenu, podjęła decyzję o nałożeniu grzywny na koleje litewskie za zakłócanie konkurencji na rynku przewozów towarowych.

▪ Na pierwszym spotkaniu w 2018 r., w dniu 10 stycznia, Kolegium Komisarzy UE przedyskutowało priorytety do realizacji w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Zaliczono do nich: dokończenie reformy Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW), bezpieczeństwo granic zewnętrznych wspólnoty, przegląd unijnego systemu azylowego i przywrócenie działania porozumienia z Schengen na terenie całej Unii. Obecnie Komisja Europejska zajmuje się 89 priorytetowymi działaniami, 29 zostało już zrealizowanych.

▪ 11 stycznia 2018 r. Komisja Europejska w zakresie polityki regionalnej przyjęła pakiet inwestycji w wysokości ponad 448 mln euro z Funduszu Spójności na finansowanie rozbudowy drugiej linii metra w Warszawie o pięć nowych stacji z zachodu do północno-wschodniej części miasta, przez dzielnice Wola, Bemowo i Targówek. Komisja podjęła również decyzję o zainwestowaniu ponad 127 milionów w rozwój linii tramwajowej na Ochocie, Mokotowie i Wilanowie, gdzie mieszka 1,8 miliona mieszkańców. Przy rozbudowie metra, prace finansowane przez UE obejmują budowę prawie 6 kilometrów linii metra oraz zakup 17 nowych wagonów. Projekt powinien zostać ukończony pod koniec 2022 r. Ponadto, do Warszawy trafi dzięki unijnej polityce

spójności 130 nowych autobusów elektrycznych.

- 16 stycznia 2018 r. Komisja Europejska zatwierdziła udzielone przez Polskę wsparcie dla MŚP w sektorze stoczniowym. Środek ten będzie wspierać nowe inwestycje i rozwój regionalny w Polsce. Polski program regionalnej pomocy inwestycyjnej ma na celu wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w sektorze stoczniowym w województwach pomorskim oraz zachodniopomorskim. Pomoc zostanie przyznana w formie dotacji, dopłat do oprocentowania i gwarancji. Całkowity budżet wynosi około 77 mln złotych polskich (około 18 mln euro). Jednocześnie KE wszczęła dochodzenie w sprawie systemu opodatkowania stoczni w Polsce.

- W styczniu 2018 r. Rada Europy opublikowała i rozesłała do rządów państw-członków *Plan Działań Rady Europy na rzecz ochrony dzieci – uchodźców i migrantów w Europie (2017–2019).*

- 23 stycznia 2018 r., Komisja Europejska rozpoczęła postępowanie wyjaśniające w sprawie pomocy na restrukturyzację dla spółki „Przewozy Regionalne". Wątpliwości budzi to, że przewoźnik mógł już w przeszłości otrzymać pomoc państwa.

- 25 stycznia 2018 r., Komisja Europejska poinformowała, że skierowała do Trybunału Sprawiedliwości skargę przeciwko Polsce w związku z niedopełnieniem przez to państwo obowiązku powiadomienia o pełnej transpozycji (częściowy brak transpozycji) do prawa krajowego przepisów UE dotyczących zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania *online* na rynku wewnętrznym (dyrektywa 2014/26/UE).

- 25 stycznia 2018 r., Komisja Europejska wezwała w czwartek Bułgarię, Chorwację, Grecję, Hiszpanię, Litwę, Luksemburg, Łotwę, Polskę, Portugalię, Rumunię, Słowenię i Szwecję do pełnego wdrożenia dyrektywy dotyczącej rynków instrumentów finansowych. Dyrektywa ta określa wymogi organizacyjne dla firm inwestycyjnych, rynków regulowanych, rynków małych i średnich przedsiębiorstw oraz usług udostępniania informacji. Ustanawia ona też jednolite zasady prowadzenia działalności w zakresie usług inwestycyjnych, w tym wymogów dotyczących ujawniania informacji.

Chociaż termin wdrożenia dyrektywy został przedłużony o rok, do 3 lipca 2017 r., wymienione przez KE państwa członkowskie nie wdrożyły w pełni lub w ogóle odpowiednich przepisów do swojego prawa krajowego.

- 25 stycznia 2018 r. ETPC opublikował dane statystyczne nt. liczby kierowanych do niego i zawisłych przed nim skarg w ubiegłym roku. W 2017 r. do Trybunału skierowano 2066 nowych skarg przeciwko Polsce, a więc ok. 350 mniej niż w 2016 r. Liczba napływających z Polski skarg w stosunku do liczby mieszkańców była w 2017 r. poniżej średniej europejskiej. Wskaźnik liczby skarg w stosunku do ludności spadł do 0,54 (w 2016 r. wynosił 0,64), przy czym średnia europejska wyniosła 0,76. Polska znalazła się na 24 miejscu na 47 państw Rady Europy pod względem liczby nowych skarg w stosunku do liczby ludności. Polska poprawiła statystyki również pod względem ogólnej liczby zawisłych skarg przed Trybunałem: pod koniec 2017 r. spadła na 10 miejsce pod względem wszystkich skarg zawisłych przed ETPC (1400, 2,5%), podczas gdy na początku 2017 r. była jeszcze na 8 miejscu (1800 zawisłych skarg, 2,3%).

- Polska znalazła się wśród 5 państw UE, wobec których Komisja Europejska wszczęła postępowanie o uchybienie zobowiązaniom członkowskim w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zamówień publicznych w dziedzinie obronności. Komisja podjęła decyzję o przesłaniu do Danii, Holandii, Polski, Portugalii i Włoch wezwań do usunięcia uchybienia w związku z niestosowaniem – lub nieprawidłowym stosowaniem – unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych.

- 29 stycznia 2018 r. Komisja Europejska otrzymała zgodę Rady do Spraw Ogólnych (art. 50) na rozpoczęcie negocjacji w sprawie ewentualnych uregulowań przejściowych, które będą obowiązywały po zorganizowanym wystąpieniu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Jest o mandat do rozpoczęcia negocjacji z Wielką Brytanią w sprawie uregulowań przejściowych dotyczących tzw. Brexitu.

- 30 stycznia 2018 r. zaczął formalnie obowiązywać nowy kodeks postępowania dla członków Komisji Europejskiej (zastępujący kodeks z 2011 r.). Podwyższa on standardy etyczne obowiązujące komisarzy (także po zakończeniu kadencji), zwiększa transparentność wydatków oraz zabezpiecza przed niedozwolonym lobbingiem (*Code of Conduct for Commissioners 2018*; https://ec.europa.eu/info/files/code-conduct-commissioners-2018_en).

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Dyrektywa Rady (UE) 2018/131 z dnia 23 stycznia 2018 r. wdrażająca Umowę zawartą między Stowarzyszeniem Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) a Europejską Federacją Pracowników Transportu (ETF) w sprawie zmiany dyrektywy Rady 2009/13/WE zgodnie z wprowadzonymi w 2014 r. poprawkami do Konwencji o pracy na morzu z 2006 r., zatwierdzonymi przez Międzynarodową Konferencję Pracy w dniu 11 czerwca 2014 r. (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. z 2017 r., L nr 22, s. 28).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/125 z dnia 24 stycznia 2018 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (Dz.Urz. z 2017 r., L nr 22, s. 10).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 16 stycznia 2018 r. w sprawie C-201/16, Majid Shiri

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Ustalanie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego – Artykuł 27 – Środek zaskarżenia – Zakres kontroli sądowej – Artykuł 29 – Termin przeprowadzenia przekazania – Brak dokonania przekazania w wyznaczonym terminie – Obowiązki odpowiedzialnego państwa członkowskiego – Przeniesienie

odpowiedzialności – Wymóg decyzji odpowiedzialnego państwa członkowskiego

*) Artykuł 29 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca należy interpretować w ten sposób, że jeżeli przekazanie nie zostało przeprowadzone w sześciomiesięcznym terminie określonym w art. 29 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia, odpowiedzialność zostaje z mocy prawa przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie i odmowa przejęcia lub wtórnego przejęcia danej osoby przez odpowiedzialne państwo członkowskie nie jest konieczna.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 16 stycznia 2018 r. w sprawie C-240/17, E

Odesłanie prejudycjalne – Obywatel państwa trzeciego przebywający nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego – Zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego – Dyrektywa 2008/115/WE – Artykuł 6 ust. 2 – Decyzja nakazująca powrót – Zakaz wjazdu na terytorium państw członkowskich – Wpisy do celów odmowy wjazdu do strefy Schengen – Obywatel legitymujący się ważnym dokumentem pobytowym wydanym przez inne państwo członkowskie – Konwencja wykonawcza do układu z Schengen – Artykuł 25 ust. 2 – Procedura konsultacji między państwem członkowskim, które dokonało wpisu do celów odmowy wjazdu, a państwem członkowskim, które wydało dokument pobytowy – Termin – Brak zajęcia stanowiska przez konsultowane umawiające się państwo – Wpływ na wykonanie decyzji nakazującej powrót i decyzji o zakazie wjazdu

*) Artykuł 25 ust. 2 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, która została podpisana w dniu 19 czerwca 1990 r. w Schengen i weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r., należy interpretować w ten sposób, że umawiające

się państwo, które zamierza wydać decyzję nakazującą powrót opatrzoną zakazem wjazdu i pobytu na obszarze Schengen wobec obywatela państwa trzeciego legitymującego się ważnym dokumentem pobytowym wydanym przez inne umawiające się państwo, może wszcząć przewidzianą w tym postanowieniu procedurę konsultacji nawet przed wydaniem wspomnianej decyzji, przy czym w każdym wypadku procedura ta musi zostać przeprowadzona po wydaniu takiej decyzji.

*) Artykuł 25 ust. 2 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie wykonaniu decyzji nakazującej powrót opatrzonej zakazem wjazdu, która została wydana przez umawiające się państwo w stosunku do obywatela państwa trzeciego legitymującego się ważnym dokumentem pobytowym wydanym przez inne umawiające się państwo, mimo że procedura konsultacji przewidziana w tym postanowieniu nie została zakończona, jeżeli wspomniany obywatel zasadnie może być uważany przez umawiające się państwo, które dokonało wpisu do celów odmowy wjazdu, za zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, bez uszczerbku dla możliwości dochodzenia przez tego obywatela jego praw wywodzonych z rzeczonego dokumentu pobytowego poprzez udanie się następnie na terytorium owego drugiego umawiającego się państwa. Jednakże po upływie rozsądnego terminu po wszczęciu procedury konsultacji i w braku odpowiedzi ze strony konsultowanego umawiającego się państwa do umawiającego się państwa, które dokonało wpisu, należy wycofanie wpisu do celów odmowy wjazdu i w razie potrzeby umieszczenie danego obywatela państwa trzeciego na swojej krajowej liście wpisów do celów odmowy wjazdu.

*) Artykuł 25 ust. 2 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen należy interpretować w ten sposób, że obywatel państwa trzeciego legitymujący się ważnym dokumentem pobytowym wydanym przez jedno z umawiających się państw, przeciwko któremu to obywatelowi została wydana w innym umawiającym się państwie decyzja nakazująca powrót opatrzona zakazem wjazdu, może powołać się przed sądem krajowym na skutki prawne wynikające z procedury konsultacji, której wszczęcie jest obowiązkiem umawiającego się państwa dokonującego wpisu, oraz na wypływające stąd wymogi.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie C-360/16, Bundesrepublik Deutschland przeciwko Azizowi Hasanowi

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego – Szczegółowe zasady i terminy do złożenia wniosku o wtórne przejęcie – Nielegalny powrót obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, które przeprowadziło przekazanie – Artykuł 24 – Procedura wtórnego przejęcia – Artykuł 27 – Środek zaskarżenia – Zakres kontroli sądowej – Okoliczności, które zaistniały po przekazaniu

*) Artykuł 27 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela kraju trzeciego lub bezpaństwowca w związku z motywem 19 tego rozporządzenia oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które przewiduje, że dla sądowej kontroli decyzji o przekazaniu decydujący jest stan faktyczny istniejący w chwili przeprowadzania ostatniej rozprawy przed sądem rozpoznającym odwołanie, a jeżeli rozprawa się nie odbyła – w chwili wydawania przez ten sąd rozstrzygnięcia w przedmiocie odwołania.

*) Artykuł 24 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym, w której obywatel państwa trzeciego po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w pierwszym państwie członkowskim został przekazany do tego państwa członkowskiego w następstwie odrzucenia nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w drugim państwie członkowskim, a następnie powrócił bez dokumentu pobytowego na terytorium tego drugiego państwa członkowskiego, obywatel ten może zostać objęty procedurą wtórnego przejęcia oraz że nie jest możliwe

wykonanie ponownego przekazania tej osoby do pierwszego z tych państw członkowskich bez przeprowadzenia takiej procedury.

*) Artykuł 24 ust. 2 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak w sprawie w postępowaniu głównym, w której obywatel państwa trzeciego powrócił bez dokumentu pobytowego na terytorium państwa członkowskiego, które w przeszłości przeprowadziło jego przekazanie do innego państwa trzeciego, wniosek o wtórne przejęcie powinien zostać wystosowany w terminach przewidzianych w tym przepisie oraz że bieg tych terminów nie może się rozpocząć, zanim wzywające państwo członkowskie dowie się o powrocie danej osoby na jego terytorium.

*) Artykuł 24 ust. 3 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli wniosek o wtórne przejęcie nie został złożony w terminach przewidzianych w art. 24 ust. 2 tego rozporządzenia, państwo członkowskie, na którego terytorium zainteresowana osoba przebywa bez dokumentu pobytowego, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, do którego złożenia osoba ta powinna mieć prawo.

*) Artykuł 24 ust. 3 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że okoliczność, iż postępowanie odwoławcze w przedmiocie decyzji o odrzuceniu pierwszego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich nadal jest w toku, nie powinna być traktowana na równi ze złożeniem nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym państwie członkowskim w rozumieniu tego przepisu.

*) Artykuł 24 ust. 3 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli wniosek o wtórne przejęcie nie został złożony w terminach przewidzianych w art. 24 ust. 2 tego rozporządzenia, a zainteresowana osoba nie skorzystała z uprawnienia – które powinno jej przysługiwać – do złożenia nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej:

– państwo członkowskie, na którego terytorium dana osoba przebywa bez dokumentu pobytowego, może nadal skierować wniosek o wtórne przejęcie oraz

– przepis ten nie zezwala państwu członkowskiemu na wykonanie przekazania do innego państwa członkowskiego bez skierowania takiego wniosku.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie C-58/17, INEOS Köln GmbH przeciwko Bundesrepublik Deutschland

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej – Dyrektywa 2003/87/WE – Artykuł 10a – Przejściowe zasady dotyczące zharmonizowanego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji – Okres 2013–2020 – Decyzja 2011/278/UE – Artykuł 3 lit. h) – Pojęcie „podinstalacji wytwarzającej emisje procesowe” – Emisje pochodzące ze spalania niezupełnie utlenionego węgla – Pozostałości ciekłe – Wyłączenie

*) Artykuł 3 lit. h) decyzji Komisji 2011/278/UE z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie ustanowienia przejściowych zasad dotyczących zharmonizowanego przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji w całej Unii na mocy art. 10a dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, takiemu jak analizowane w postępowaniu głównym, które wyłącza z zakresu zdefiniowanego w tym przepisie pojęcia „podinstalacji wytwarzającej emisje procesowe” emisje gazów cieplarnianych pochodzące ze spalania niezupełnie utlenionego węgla w ciekłym stanie skupienia.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie C-463/16, Stadion Amsterdam CV przeciwko Staatssecretaris van Financiën

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 77/388/EWG – Artykuł 12 ust. 3 lit. a) akapit trzeci – Obniżona stawka VAT – Załącznik H, kategoria 7 – Jedno świadczenie złożone z dwóch odrębnych elementów – Selektywne stosowanie obniżonej stawki VAT do jednego z tych elementów – Wycieczka o nazwie „World of Ajax” – Zwiedzanie muzeum AFC Ajax

*) Szóstą dyrektywę Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, zmienioną dyrektywą Rady 2001/4/WE z dnia 19 stycznia 2001 r., należy interpretować w ten sposób, że jedno świadczenie takie jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, złożone z dwóch odrębnych elementów, jednego będącego głównym i drugiego dodatkowego, dla których to elementów – gdyby były one świadczone odrębnie – obowiązywałyby różne stawki podatku od wartości dodanej, należy opodatkować według jednej stawki podatku od wartości dodanej mającej zastosowanie do tego jednego świadczenia, określonej w zależności od głównego elementu, i to nawet gdy można zidentyfikować cenę za każdy element składającą się na całkowitą cenę zapłaconą przez konsumenta w celu skorzystania z tego świadczenia.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 17 stycznia 2018 r. w sprawie C-676/16, CORPORATE COMPANIES s.r.o. przeciwko Ministerstvo financí ČR

Odesłanie prejudycjalne – Przeciwdziałanie korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu – Dyrektywa 2005/60/WE – Zakres stosowania – Artykuł 2 ust. 1 pkt 3 lit. c) i art. 3 pkt 7 lit. a) – Przedmiot działalności spółki polegający na sprzedaży spółek handlowych wpisanych do rejestru handlowego i utworzonych wyłącznie w celu sprzedaży – Sprzedaż przez zbycie udziału w uprzednio utworzonej spółce

*) Artykuł 2 ust. 1 pkt 3 lit. c) dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w związku z art. 3 pkt 7 lit. a) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że przepisami tymi objęta jest osoba, taka jak rozważana w postępowaniu głównym, której działalność gospodarcza polega na sprzedaży spółek utworzonych przez nią samą, bez żadnego uprzedniego wniosku ze strony jej potencjalnych

klientów, w celach sprzedania ich tym klientom, w drodze zbycia swoich udziałów w kapitale spółki będącej przedmiotem sprzedaży.

Zabezpieczenie społeczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie C-45/17, Frédéric Jahin przeciwko Ministre de l'Économie et des Finances, Ministre des Affaires sociales et de la Santé

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ kapitału – Artykuły 63 i 65 TFUE – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuł 11 – Daniny publiczne uiszczane od dochodów z kapitału uczestniczące w finansowaniu zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego – Zwolnienie dla obywateli Unii Europejskiej ubezpieczonych w systemie zabezpieczenia społecznego innego państwa członkowskiego – Osoby fizyczne ubezpieczone w systemie zabezpieczenia społecznego państwa trzeciego – Odmienne traktowanie – Ograniczenie – Względy uzasadniające

*) Artykuły 63 i 65 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, na mocy którego obywatel tego państwa członkowskiego, który ma miejsce zamieszkania w państwie trzecim, innym niż państwo należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub Konfederacja Szwajcarska, i który jest tam ubezpieczony w systemie zabezpieczenia społecznego, podlega w rzeczonym państwie członkowskim obowiązkowi uiszczania danin publicznych od dochodu z kapitału w ramach składki na ustanowiony przez to państwo członkowskie system zabezpieczenia społecznego, podczas gdy obywatel Unii objęty systemem zabezpieczenia społecznego innego państwa członkowskiego jest z tych danin zwolniony ze względu na zasadę zastosowania ustawodawstwa tylko jednego państwa członkowskiego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego zgodnie z art. 11 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (izba) z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie *GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus przeciwko Szwajcarii* (skarga nr 18597/13)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wyrażania opinii – odpowiedzialność organizacji pozarządowej za zniesławienie polityka w związku z publikacją jego wypowiedzi podczas debaty publicznej

Fundacja *GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus* (Fundacja GRA przeciw rasizmowi i antysemityzmowi; dalej: GRA) to organizacja pozarządowa zarejestrowana w Szwajcarii, której celem jest promowanie tolerancji poprzez walkę z rasizmem i antysemityzmem. W listopadzie 2009 r. GRA umieściła na swojej stronie internetowej wpis zatytułowany „Chronologia werbalnego rasizmu", w którym zacytowano fragmenty wypowiedzi (z kampanii poprzedzającej referendum w 2009 r.) miejscowego polityka – przewodniczącego lokalnego oddziału młodzieżówki Szwajcarskiej Partii Narodowej. Z tego powodu w sierpniu 2010 r. polityk skierował do sądu cywilnego powództwo o naruszenie dóbr osobistych. Sądy krajowe uznały, że GRA zniesławiła polityka, klasyfikując jego oświadczenia dotyczące zakazu budowy minaretu w Szwajcarii jako „(werbalny) rasizm".

Przed ETPC skarżąca organizacja zarzuciła, że w sprawie naruszone zostało jej prawo do wolności wyrażania opinii, chronione w art. 10 EKPC.

Trybunał podkreślił, że istota rozpoznawanej sprawy sprowadzała się do konfliktu pomiędzy dwoma prawami podstawowymi, tj. prawem do ochrony dobrego imienia polityka z jednej strony (art. 8 EKPC) a wolnością wyrażania opinii skarżącej z (art. 10 EKPC). Tym samym należało zbadać, czy sądy krajowe odpowiednio zważyły i zrównoważyły interesy stron, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, a także, czy uzasadnienie wyroku na niekorzyść skarżącej organizacji zawierało istotne i wystarczające powody na uzasadnienie ograniczenia jej praw.

Trybunał, po pierwsze, stwierdził, że obie strony sporu uczestniczyły w ożywionej debacie publicznej na ważny i kontrowersyjny w społeczeństwie temat. Po drugie, adwersarz skarżącej był czynnym politykiem i głównym zwolennikiem zakazu budowy minaretu, powinien był zatem być przygotowany na krytykę swojego stanowiska i wykazywać się w tej mierze znacznie większą tolerancją niż przeciętny obywatel. Po trzecie, ETPC wskazał na rozróżnienie pomiędzy osądami ocennymi (które nie podlegają udowodnieniu) a wypowiedziami o faktach (które można udowodnić). Dlatego w sprawie należało zbadać, czy zarzut „werbalnego rasizmu" stanowił osąd ocenny czy był wypowiedzią o faktach, przy czym nawet osądy ocenne mogą okazać się nadużyciem, jeżeli nie posiadają wystarczającego oparcia w okolicznościach faktycznych. W tym celu, zdaniem Trybunału, konieczne było dokładne przyjrzenie się kontekstowi sprawy.

Trybunał uznał w szczególności, że kontekst debaty w czasie referendum – łącznie z innymi krytycznymi poglądami na temat referendum prezentowanymi przez organy praw człowieka – oznaczał, że użycie przez organizację wyrażenia „werbalny rasizm" nie było pozbawione podstaw faktycznych. W tym celu ETPC zbadał wypowiedzi polityka na tle stanowiska prezentowanego przez instytucje takie, jak Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji oraz Komitetowi ONZ do spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej, które uznały zakaz budowy minaretów za ksenofobiczny, dyskryminujący i rasistowski. Kara nałożona na organizację mogła mieć efekt mrożący (*chilling efect*) wobec jej wolności wyrażania opinii. Ponadto, zdaniem ETPC, dokonując analizy przedstawionych okoliczności, sądy krajowe nie położyły odpowiedniego nacisku na zasady i kryteria wyrażone w orzecznictwie Trybunału dla wyważenia prawa do poszanowania życia prywatnego oraz prawa do wolności wyrażania opinii, czym przekroczyły ich margines swobody oceny.

Tym samym Trybunał zgodził się ze skarżącą organizacją i uznał naruszenie jej wolności wyrażania opinii, a więc art. 10 EKPC.

Wyrok (izba) z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie *Catalan przeciwko Rumunii* (skarga nr 13003/04)

Brak naruszenia art. 10 EKPC – wolność wyrażania opinii – zwolnienie z pracy pracownika służby cywilnej, który ujawnił prasie informację poufną bez zgody pracodawcy

Gabriel Catalan od 2000 r. był pracownikiem rumuńskiej służby cywilnej i pracował w Krajowej Radzie Studiów nad Archiwami *Securitate* (dalej: KRSAS). Został jednak zwolniony z pracy za ujawnienie w 2001 r. informacji w opublikowanym artykule, w którym wskazał, że jeden z patriarchów kościoła prawosławnego był „prawdopodobnie gejem" i współpracował z *Securitate* (dawna służba specjalna w reżimie komunistycznym). Ustawa nr 187/1999 powierzyła KRSAS funkcję informowania społeczeństwa o kolaboracji z *Securitate*, jednakże organizacja nie zajęła jeszcze oficjalnego stanowiska w tej sprawie. Skarżący zakwestionował legalność swojego wypowiedzenia, ale sądy krajowe uznały, że wyrażając się publicznie, naruszył obowiązek zachowania poufności ciążący na pracowniku służby cywilnej i ostatecznie (w 2003 r.) oddaliły jego roszczenia.

Trybunał stwierdził, że zwolnienie skarżącego z pracy stanowiło ingerencję w jego wolność wyrażania opinii. Mając na względzie obowiązki i odpowiedzialność pracowników służby cywilnej oraz dokonując wyważenia różnych interesów, ETPC uznał jednak, że ingerencja w prawo skarżącego do wolności wyrażania opinii (jego zwolnienie) nastąpiła w dwóch uzasadnionych celach – zapobiegania ujawnianiu poufnej informacji oraz ochrony praw innych – oraz była konieczna w demokratycznym społeczeństwie. W szczególności, Trybunał wziął pod uwagę, że skarżący, który był pracownikiem służby cywilnej, miał obowiązek zachowania tajemnicy związanej z zajmowanym stanowiskiem, w związku z czym powinien wykazać się większą dbałością i umiarkowaniem w swoich wypowiedziach. Trybunał wyjaśnił również, że obowiązek zachowania tajemnicy nie mógł być zanegowany publicznym interesem w sprawach wynikających ze stosowania ustawy nr 187/1999 oraz przez dostęp do archiwów *Securitate*. Przeciwnie, ryzyko manipulacji opinii publicznej na podstawie niewielkiej liczby dokumentów wyjętych z akt nadało większą wagę obowiązkowi lojalności wobec KRSAS, której rolą i funkcją było zapewnienie społeczeństwu rzetelnej informacji. Trybunał stwierdził, że KRSAS było uprawnione do uznania, że

publiczne stanowisko zajęte przez jej pracownika w tak delikatnej sprawie w ramach prowadzonych badań nieodwracalnie zagroziło zaufaniu, niezbędnym w relacji między organizacją i jej funkcjonariuszem. Mając na względzie wszystkie okoliczności sprawy, Trybunał stwierdził brak naruszenia art. 10 EKPC.

Wyrok (izba) z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie *Cipolletta przeciwko Włochom* (skarga nr 38259/09)

Naruszenie art. 6 ust. 1 i art. 13 EKPC – prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie – prawo do skutecznego środka odwoławczego – przewlekłość postępowania administracyjnego (postępowania likwidacyjnego)

Aldo Cipolletta jest obywatelem Włoch i wierzycielem spółki, wobec której w 1985 r. wszczęto postępowanie administracyjne dotyczące upadłości likwidacyjnej. W 1986 r. złożył on wniosek o wpisanie na listę wierzycieli. Zgodnie z informacjami dostarczonymi do sądu przez skarżącego w 2010 r. postępowanie wciąż trwało. Sądy krajowe odmówiły powołania się na „ustawę *Pinto*" z 2011 r. dotyczącą skargi na przewlekłość postępowania, jako że procedura miała charakter administracyjny.

W skardze do ETPC skarżący powołał się na gwarantowane Konwencją prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, prawo do skutecznego środka odwoławczego oraz zasadę niedyskryminacji.

Trybunał stwierdził, że postępowanie w związku z wnioskiem o wpisanie na listę wierzycieli stanowiło realny i poważny spór z zakresu prawa cywilnego, dotyczyło bowiem uznania roszczeń strony trzeciej – wierzyciela spółki. W związku z tym art. 6 ust. 1 EKPC znalazł zastosowanie w niniejszej sprawie. Trybunał wziął pod uwagę, że postępowanie to miało rzeczywiście charakter złożony, obejmowało bowiem kontrolę działalności upadającej spółki i płatności każdej z wierzytelności. Uznał jednak, że okres ponad 25 lat nie był uzasadniony i nie spełniał wymogu „rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie".

Ponadto, w związku z tym, że „ustawa *Pinto*" nie znajdowała zastosowania do postępowania administracyjnego, ETPC

uznał, że zgodnie z prawem krajowym nie istniał żaden środek, na podstawie którego skarżący mógł skorzystać z ochrony prawa do rzetelnego procesu sądowego przeprowadzonego w rozsądnym terminie. Trybunał stwierdził zatem, że w sprawie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 i art. 13 EKPC.

Wyrok (izba) z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie *Sharxhi i inni przeciwko Albanii* (skarga nr 10613/16)

Naruszenie art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz mieszkania – naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 w związku z art. 13 EKPC – ochrona własności w związku z prawem do skutecznego środka odwoławczego – naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego

W 2010 r. lokalne władze albańskiego miasta Vlora udzieliły inwestorowi pozwolenia na budowę „rezydencji Jon". Do 2013 r. większość lokali (mieszkalnych i usługowych) była już umeblowana i użytkowana. W listopadzie 2013 r. budynek – bez wcześniejszego uprzedzenia – otoczono żółtą taśmą policyjną, jako miejsce popełnienia przestępstwa, i nie pozwolono doń nikomu wejść, ani zabrać zeń żadnych rzeczy. Właścicielom powiedziano, że władze zajęły rezydencję w związku z badaniem legalności decyzji o pozwoleniu na budowę. Pozwolono im wejść do lokali później, za okazaniem dokumentu tożsamości. Albańskie sądy administracyjne stwierdziły naruszenie prawa przez lokalne władze, a mimo to budynek uległ rozbiórce jeszcze w tym samym miesiącu.

W skardze do ETPC właściciele mieszkań i lokali (18 obywateli Albanii oraz jeden obywatel Włoch) skarżyli się w szczególności na zajęcie, wywłaszczenie oraz rozbiórkę ich nieruchomości w ciągu niespełna miesiąca, pomimo orzeczenia sądu nakazującego władzom powstrzymanie się od podejmowania jakichkolwiek działań mogących naruszyć ich prawa własności.

Trybunał, podobnie jak sądy krajowe, uznał, że nie istniała podstawa prawna dla działań policji polegających na otoczeniu i zajęciu budynku skarżących, a następnie odmówieniu im dostępu do niego dopóki nie udowodnili własności i tożsamości. Podobnie, procedura wywłaszczeniowa oraz zmierzająca do rozbiórki budynku, prowadzona szybko i w braku poszanowania dla orzeczenia sądu, była

bezprawna. Trybunał podkreślił, że działania władz nie były zgodne z zasadą rządów prawa w demokratycznym społeczeństwie i nie respektowały podstawowych praw ani wolności zagwarantowanych Konwencją. Trybunał jednogłośnie orzekł więc o naruszeniu art. 6 ust. 1, art. 8 oraz art. 1 Protokołu nr 1 w zw. z art. 13 EKPC.